

משנה לחן שלמה

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל

גליון עשיר תוכן לשולחן השבת רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת מקץ תשפ"ז 258

ניתן להאזין לשיעורים של הנאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו, ב"קו הינוקא" 03.550.2228

פזיזים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבינו שליט"א

זכרתי והזכרתי

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַתִּים יָמִים (מא, א). הביא רש"י (מ, כג) מה שאמרו בבראשית רבה (פס, א) שמפני שתלה יוסף בטחונו בשר המשקים ואמר לו "כי אם זכרתי אתך... והזכרתי אל פרעה" (מ, יד), לכך הוזקק להיות במאסר עוד שתי שנים, וביאר המהר"ל בגור אריה (מ, כג) שכנגד הזמן שהיה מקוה ומצפה לו שיזכור אותו, כן כנגד זה נגזר עליו שיהיה אסור עוד, ויוסף היה מצפה לו רק עד שנה, כי אחר שנה כבר שולטת השכחה, כמו שאמרו במסכת ברכות (בדף נה ע"ב) שהרואה את חבירו לאחר שנים עשר חודש מברך 'ברוך מחיה המתים' לפי שאחר שנים עשר חודש נשכח הוא ממנו כמת מלב, וכנגד אותה שנה שהיה מצפה לו גזרו משמים שישכחהו שר המשקים שנה נוספת, וְקָמַז לְדַבֵּר בְּמַה שֶׁכְּתוּב (מ, כג) "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו", שתיבת 'וישכחהו' עולה כמנין 'שנה'. וביאור נוסף הביא, שהיה עונשו בזה על שמצד חובת ההשתדלות היה לו לומר רק 'והזכרתי אל פרעה', ומפני שהוסיף ואמר 'אם זכרתי' נענש בשנתים נוספות, וכנרמז בתיבות 'אם זכרתי' העולים (עם שתי התיבות) כמנין שני פעמים סס"ה (שהם סך ימות השנה), לרמז שמפני כך נגזרו עליו אותם שנתים נוספות. וכן כתב גם הכלי יקר (מ, כג), והוסיף ורמז עוד שתיבות אלו 'אם זכרתי' עולים כמנין 'תשכח', שמפני שאמר 'אם זכרתי' יצאה בת קול ואמרה לשר המשקים 'תשכח', שלא יזכור את יוסף.

נרות שעה ושמן זית

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֶפֹּא זֹאת עֲשׂוּ קָחוּ מִזְמֶרֶת הָאָרֶץ בְּכֻלֵּיכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְּחָה מֵעֵט צָרִי וּמַעַט דָּבָשׁ נְכֹאת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׂקָדִים (מג, יא). בספר ליקוטי בני שלשים (פ' וישב ופ' מקץ) רמז בפסוק זה ענין נרות חנוכה, שכן 'נכאת' עולה כראשי תיבות הכתוב (תהלים יח, כט) "כי אתה תאיר נרי", ותיבות 'צרי לט' עולים

כמנין 'נר חנוכה', וכן 'דבש בטנים' עולים כמנין 'זית', לרמז למה שאמר רבי יהושע בן לוי במסכת שבת (דף כג ע"א) ששמן זית מצוה מן המובחר לנרות חנוכה, והביא זאת הרמ"א בשלחן ערוך (או"ח סי' תרעג סעיף א), ו'שקדים' עולה כמנין 'חותם', לרמז לנס החנוכה שמצאו את פך השמן החתום בחותם כהן גדול (שבת כא ע"ב). ויש להוסיף עוד, ש'בטנים' עולה (עם האותיות) כמנין 'כסלו', לרמז לימי החנוכה שראשיתם בכ"ה בכסלו. והנה אונקלוס (לז, כה; מג, יא) תרגם ש'נכאת' הוא שעה, ובזה נרמז גם המנהג שהביא שם הרמ"א (בסימן תרעג סעיף א) שנהגו אצלם במדינותיהם להדליק את נרות החנוכה בנרות שעה מפני שאורן צלול כמו שמן. וכן יש לרמז עוד בתיבות 'נכאת צרי ולט' העולים (עם הכולל) כמנין 'שמן זך'.

ובקונטרס יצב אברהם על חנוכה (עמוד ל) רמז עוד במה שאמר להם יעקב 'אם כן אפוא זאת עשו', שתיבת 'אפוא' עולה (עם הכולל) כמנין 'חנוכה', וכן כמנין פ"ח נרות החנוכה, כמו שכתב הקדושת לוי (סוף פ' מקץ, דרוש לחנוכה) שכנגד מ"ד הנרות אותם אנו מדליקים במשך כל ימי החנוכה עם השמש, כנגדם מדליקים גם למעלה בשמים מ"ד נרות, כמו שאמרו בזוהר לך לך (דף עז ע"ב) שמתוך המעשים הטובים שאנו מעוררים מלמטה כן מתעורר כנגד זה גם למעלה בשמים, ויחדיו הם פ"ח נרות העולים כמנין השם 'נחל', הנרמז בראשי תיבות הכתוב (תהלים לג, כ) 'נפשנו חכתה לה', וכן בראשי תיבות ברכת 'להדליק נר חנוכה', כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (דרוש חנוכה) ובפרי עץ חיים (שער ר"ח חנוכה ופורים פ"ד). ובאמרי חיים (פ' מקץ, עמוד ל) רמז עוד במה שאמר להם יעקב 'והורידו לאיש מנחה', שתיבת 'מנחה' עולה בראשי תיבות 'מצות הדלקת נרות חנוכה', ורמז זאת עוד בתיבות 'נכאת ולט בטנים שקדים' שראשי תיבותיהם עולים כמנין 'משיח' שהוא ראשי תיבות 'מדליקין שמונת ימי חנוכה', כמובא במדרש תלפיות (ענף חנוכה).

ואלה יעמוד על הברכה

לעילוי נשמת:
גאולה בת דינה,
דוד רות בני חנה,
ראו דוד דרור בן רונית,
אבי אברהם בן עליזה,
שיינה בת מיכל
לרפואת: דוד בן שרה

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444
זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00
דוא"ל: contact@hayanuka.com
לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com
יד להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
17:47	17:14	16:02	ירושלים:
17:42	17:12	16:20	בני ברק:
17:47	17:12	16:20	חיפה:
17:42	17:14	16:23	באר שבע:

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו שליט"א

"טובה הארץ מאד מאד" חלק א'

(במדבר י"ז)

משיעור יום ב' מוצאי זאת חנוכה תשפ"ג במקהלות עם רב, רבנים ותלמידי חכמים חשויים בעיה"ק צפת תובכ"א

א

העיר צפת עיר קדושה וטהורה היא מאד מאד, והאור בה מסוגל מאד לעסק התורה, כמו שכתב רבי אברהם אזולאי בספר חסד לאברהם (במעין ג, נהר ג) 'שירושלים' עולה במספר קטן י"ט וכן 'מלכות' עולה במספר קטן י"ט, וכן 'טבריה' עולה כן במספר קטן, אבל 'צפת' עולה במספר קטן כ"א, כנגד שם אה"ה, לרמז שמתעוררים על כל הדרים והשוהים בה רחמים גדולים מ"ג מלין דרחמי (-מידות הרחמים) הנמשכים ממידת הכתר שכנגד השם אה"ה, ולכן היא אחת מערי המקלט, ועד היום יש בה רשימו מזה והיא מצלת נפשות כמו עיר מקלט. וגם היא עולה (עם הכולל) כמנין כ"ב אותיות התורה, לרמז שהיא מוכנת ומזומנת להשיג בה סוד עומקה של תורה, ואין אור זך בכל ארץ ישראל כאור צפת, כי זאת העיר היא קדושה מאד והאור בה הוא הטהור ביותר, ולכן יש בה עזר וסיוע הרבה לעבודת ה' ב"ה, ומתעוררים רחמים גדולים מאד על הדרים והשוהים בה.

ומה עוד שבעיר זו טמונים קדושים וטהורים וצדיקים נוראים במעלה מאד מאד, כמרנא ורבנא האר"י הקדוש, ומרן הבית יוסף, והרמ"ק, ורבי שלמה אלקבץ, ועוד קדושים וטהורים רבים הטמונים בעיר זו, וזכותם מגנת על כל הדרים ושוהים בה, ומסייעת בעדם לכל המצטרך. ומקובל שרבנו האריז"ל בחר להתפלל בבית הכנסת העתיק הנקרא היום על שמו 'בית הכנסת האר"י', מפני שהוא משקיף על ציון רשב"י במירון, וכמובא בדבריו בשער הגלגולים (בהקדמה לז) ששם במירון קבורים הרשב"י ורבי אלעזר בנו עליהם השלום כמו שאומרים העולם. ובאמת שבכל עיר זו ומקום זה נמשכת הארת רשב"י וכל אשר פעלו הוא והחבראי קדישא, שהרי ליד צפת היו עוסקים רשב"י והחבראי קדישא באדרא ובסודות התורה ונתקדש המקום מאד בכל אשר פעלו בעסק תיקוני הנשמות וגילוי סודות התורה, והרשימו של כל אשר פעלו שם הולך הוא ונמשך לדורות, ועד היום יש בעיר זו ובמקום זה רשימו גדול ועצום מאד שלא נעתק ממנה, ומפני כך בחר האריז"ל לדור בעיר זו בכדי לעסוק שם בתיקון נשמות בכח הארת הרשימו מכל אשר פעלו שם רשב"י והחבראי קדישא, וכענין שכתב רבי מנחם נחום מטשרנוביל בספר מאור עינים (בפ' מטות), וכן כתב המאור ושמש (בפ' פנחס), שצדיק הפועל תיקונים גדולים לנשמות ממשיך הוא הארה זו וכח זה לצדיק הבא אחריו שיהיה גם הוא יכול לפעול תיקוני נשמות כמוהו.

ואפשר עוד, שלכך בחר רבינו האריז"ל להתיישב בעיר זו, מפני שבה תתעורר הגאולה באחרית הימים, כמו שאמרו בזוהר וירא (בדף ק"ט ע"א) ושמות (בדף ט ע"ב) וויקהל (בדף רכ ע"א) שבשיתין ושית זמין מלכא משיחא לאתגלאה בארעא דגליל (-בשישים ושש עתיד מלך המשיח להתגלות בארץ הגליל), היינו שיבוא הזמן הראוי בסוף הששת אלפי שנה ומארץ הגליל יתנוצץ אור הגאולה, ואפשר שסבר האריז"ל שזהו מהעיר צפת. אמנם יש הרבה שפירשו שזהו בעיר טבריא, וכפי שהוכיח מרן החיד"א (בהגהות ניצוצי אורות על זוהר שמות זף ד ע"ב) ממה שכתוב במסכת ראש השנה (בדף לע ע"ב) שלעשרה מקומות גלתה סנהדרין, מלשכת הגזית לחנות, ומחנות לירושלים, ומירושלים ליבנה, וכן אילך, ולבסוף גלתה לטבריה, ואמר על כך רבי יוחנן שמשם עתידין ליגאל. אבל רבי יוסף הלוי בן רבי חיים משה, שהיה מפוסקי ורבי מצרים, ביאר בשו"ת מטה יוסף (בח"ב י"ד סימן יא, ובדפוס"ד הוא סימן י) שמה שאמרו בזוהר ש'זמין מלכא משיחא להתגלאה בארעא דגליל' זה בצפת, וכתב עוד שמעלת העיר צפת היא ביתר שאת מהעיר טבריה. לכן סתום וחתום הוא בידינו אם אור הגאולה יתנוצץ מצפת או מטבריה, אבל מכל מקום מעלות רבות ישנם לכל יושבי הצפון הזוכים להתיישב לנגד המקום הקדוש הזה, שהרי אליהו הנביא זכור לטוב עם רבינו האריז"ל ועוד רבים קדושים וטהורים פסעו בכל ארבע אמות במקום זה, ובעיר הקדושה הזו צפת, והם הלכו וקידשו המקום בכל אשר פעלו ועשו בעיר זו ובמקום זה, ועל אלו השמים השקיפו והביטו הצדיקים הקדושים, וממקום זה הם זעקו לה' ב"ה, עד שהרקיע שבצפת מזוכך הוא מאד לאין שיעור.

ב

ובאמת שכך הוא בכל ארץ ישראל, בכל מקום לפי ענינו, שנמשכה ותפסה הקדושה בארץ על ידי עבודת כל האבות והצדיקים והקדושים שהלכו ופסעו בה ועבדו לה' ב"ה בכל ארבע אמות מארץ ישראל, שבזה המשיכו הקדושה שלהם בכל מקום שפסעו והלכו בארץ ישראל ונתפסה קדושה זו והיא שורה בה בארץ ישראל לדורות עולם, והכל מתוך שהיתה כל מטרתם לעשות נחת רוח להש"ת להחיש הקץ, שתתגלה מלכות הבורא ב"ה, שבזה נתפסה בארץ אותה קדושה נצחית שהמשיכו בזה, בכל מקום לפי ענינו ומדרגתו. והוא גם ענין חלוקת הארץ לשבטי ישראל, והוא עיקר ענין מטרת ומעלת ישוב ארץ ישראל, שהכל הוא בכדי להתקשר ולהדבק בקדושת ארץ ישראל, שתלוי הדבר בנפשות ישראל המקדשים הארץ בקדושתם ובכל אשר הם פועלים ועושים בה לכבוד הבורא ב"ה.

ולכך אסרה התורה ליתן חלק לעכו"ם בקדושת ארץ ישראל, כמו שכתוב (בדברים ז, א-ב) "כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה ונשל גוים רבים מפניך... ונתנם ה' אלהיך לפניך והכיתם, החרם תחרים אותם, לא תכרות להם ברית ולא תחנם" (דברים ז, ב), ודרש זאת רבי יוסי בר חנינא במסכת עבודה זרה (דף כ ע"א) ובירושלמי עבודה זרה (פ"א ה"ט) שאסרה בזה התורה ליתן חניה לעכו"ם בארץ, ולא ליתן להם קרקע בארץ. כי שלמות קדושת הארץ עד שיתנוצץ בה אור הגאולה תלויה בכך שיורישו ממנה ישראל את האומות, כמו שכתוב (בדברים יא, כג-כד) "והוריש ה' את כל הגוים האלה מלפניכם וירישתם גוים גדולים ועצומים מכם, כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה", ודרשו בספרי (בסוף פ' עקב, פ"א ע"א) שבה ללמד שרק כאשר יורישו ישראל את האומות מהארץ יהיו יכולים לקיים 'כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה' ולקדש גם את חוצה לארץ, והוא בכדי שלא תהא ארץ ישראל טמאה בעבודה זרה והיו ישראל חוזרים ומכבשים חוצה לארץ. והתפשטות קדושת הארץ גם לחוצה לארץ הוא התנוצצות אור הגאולה, שהרי מובא בפסיקתא (פ"א ע"א) בשם רבי לוי שעתידה ירושלים להיות כארץ ישראל וארץ ישראל ככל העולם כולו, ובכדי שתתפשט קדושת הארץ על כל העולם צריכים אנו תחילה לגלות קדושתה של הארץ, והוא מתוך שנדבק בקדושת מצות ישוב הארץ מתוך שלא ניתן בה אחיזה לעכו"ם, שכל שנירש את הארץ ולא ניתן לעכו"ם אחיזה בארץ ישראל בזה נתקרב יותר למצות ישוב הארץ, וכאשר נדבק בקדושת הארץ כראוי נקרב בזה הגאולה, ולכך יש לכוון בישוב הארץ שאנו עושים זאת בכדי להתקרב יותר לה' ב"ה ונבוא לגלות את מלכותו בגאולה השלמה.

ג

ואיסור זה 'לא תחנם', שלא ליתן להם חניה בקרקע כאמור, אמרו שם במסכת עבודה זרה (בדף כ ע"א ובדף כא ע"א) שהוא בכל קרקע, שאסור למכור ולהשכיר להם הן שדה הן בית, בכדי שלא יהיה להם קנין חלילה בארץ ישראל, אלא שהתיר רבי יוסי להשכיר להם בתים לאוצרות ופונדקאות מפני שאין הם מכניסים שם העבודה זרה בקביעות, אבל לא התיר להשכיר להם בית לדירה, מפני שרגילים הם להכניס בבתיהם העבודה זרה בקביעות, ויש בזה משום "לא תביא תועבה אל ביתך" (דברים ז, כו), שלא יכניסו עבודת אלילים לביתך בארץ ישראל שהוא מקום משכנו של ה' ב"ה, וכן פסקו הרמב"ם בהלכות עבודה זרה (פ"ה ה"ג) והשולחן ערוך ביורה דעה (בסימן קנא, סעיף ז-י). וכתבו הטור והרמ"א (שם) שהיום יהיה אפשר להקל להשכיר בית אף לדירה כיון שאין הם נוהגים כיום להכניס עבודת כוכבים בבתיהם בקביעות אלא בשעת חולי, וכפי שהביא הרא"ש במסכת עבודה זרה שם (בפ"א סימן כב) בשם התוספות שם (בדף כא ע"א ד"ה א"ף), ועל אף שהש"ך שם (בס"ק טז) כתב להקל בזה בשכירות אף אם הם מכניסים העבודה זרה בקביעות, וכן כתב הגר"א שם (בס"ק יז), בכל זאת ראוי להחמיר שלא ליתן להם שום קרקע ושום חניה אף לא בשכירות לדירה.

ואמרו שם רבי יוסי במסכת עבודה זרה עוד, שבחוצה לארץ מותר גם למכור וגם להשכיר לעכו"ם, וביארה שם הגמרא טעמו שהוא מפני שחוצה לארץ רחוקה היא מארץ ישראל, ובכל זאת אמרו רב יוסף שהיתר זה הוא בתנאי שלא יעשה שכונה, שהוא שלושה בני אדם, היינו שאסור למכור או

להשכיר לשלושה בני אדם עכו"ם במקום בו התיישבו ישראל בחוצה לארץ, וכתבו התוספות שם (בדף כ"א ע"א ד"ה 'אלפני') בטעם הדבר שהוא בכדי שלא יהיה היזק לישראל, שכאשר ידורו ויתקבצו כמה וכמה גויים באותו מקום יכול לבוא מכך היזק חלילה לישראל.

וכל איסור זה שלא ליתן להם חניה וקרקע בארץ הוא בכדי לשמור על קדושת הארץ שלא יהיה להם להם שום קנין בארץ, שזה דבר שיכול לקרב את קץ הגאולה כאמור (ובפרט בעיר הקודש צפת, שצריך לקדש אותה ולהתעלות בה בלימוד ובתפילה יותר ויותר, ויש בזה עזר וסיוע גם לקדושים הטמונים בה, כי יש בה אור של הגאולה, אור שיכול לקרב אותנו אל התכלית לפני ה' ב"ה, שזו השמחה לפני ה'). ומעוצם חשיבות הדבר הקלו חכמים בקנין קרקע שבארץ ישראל מנכרי בשבת על ידי אמירה לנכרי, כמו שאמרו במסכת גיטין (בדף ח ע"ב) ובבא קמא (בדף פ ע"ב), והביא זאת הרמב"ם להלכה בהלכות שבת (בפ"ו ה"א), שבעבור זה יכול הישראל לומר לנכרי לכתוב לו שטר בשבת ולקנות הקרקע מידי העכו"ם, והיינו שהוא מראה לנכרי כיס של דינרים ומראה לו שיכתוב את השטר כמו שאמר רבי שמעון בן לקיש לרבי יהושע בן לוי בירושלמי מועד קטן (בפ"ב ה"ד), והוא מפני שלא גזרו רבנן איסור שבות של אמירה לנכרי במקום מצות ישוב ארץ ישראל, שענינה הוא לגרש ממנה העכו"ם ולישב בה ישראל כמו שכתב שם רש"י במסכת גיטין (בד"ה משום), ובעבור זה התירו חכמים עד כדי כך (אמנם כיום יעשה כל אחד שאלת חכם בדבר, שהרי בדרך כלל ישנם כיום כמה וכמה אפשרויות כיצד לקנות הקרקע), כי מפני קדושת ומעלת ארץ ישראל יש להשתדל מאד שלא תהיה בה כל אחיזה לעכו"ם, כי הוא כבוד שמים וכבוד ארץ ישראל.

ד

לכן ארץ ישראל יחידה היא מכל הארצות, ששונה היא תחילה מן המטר והגשמים לפני העולם כולו, כמו שדרשו זאת במסכת תענית (בדף י"א ע"א) במה שכתוב (באיוב ה, י) "הנותן מטר על פני ארץ ושולח מים על פני חצות". כי שורש הגשמים הם בתפילה, כמו שנאמר (בראשית ב, ה) "וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה", ופירש שם רש"י שלכך לא המטיר הקב"ה על הארץ, מפני ש'אדם אין' לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים. והוא ענין ארץ ישראל השונה מהמטר תחילה, שהוא מפני שכל מהותה של ארץ ישראל היא תפילה, שהרי זכו וירשו לה האבות רק מתוך שהיו מתפללים לפני הבורא ב"ה תדיר על הנצחיות, שמתוך כך הבטיחם על ירושת הארץ. ולכך כל הגשמים והשפעים נמשכים לעולם ממנה, מפני שהיא כנגד מהות התפילה, שהרי כל הארצות מקבלות הגשמים והשפעים בזכות ארץ ישראל, וכמו שאמרו בירושלמי תענית (בפ"ג ה"ג) שבזכות שלושה דברים הגשמים יורדים, בזכות הארץ בזכות החסד ובזכות היסורים, ושלשתם בפסוק אחד (באיוב לז, יג), "אם לשבט, אם לארצו, אם לחסד ימציאהו", והכל הוא בכח מדרגת התפילה שיש בישראל, שבזכות זה יורדים הגשמים לעולם כולו. והיא מעלה גדולה שיש לנו זרע ישראל עם קודש, שמתוך עבודת התפילה שאנו מתפללים ומבקשים בכל יום 'משיב הרוח ומוריד הגשם' ו'ברך עלינו', מתוך כך נמשכים הגשמים וניזון העולם כולו.

ומפני שכל חיותה של ארץ ישראל היא מהתפילה ומתוך התלות בהשי"ת, לכן היא חמדת כל אבותינו וחמדת כל הצדיקים והקדושים והטהורים שהיו

לישראל, כי מתוך הצורך לקבל הגשמים מתגלה כח התפילה, ולכן כאשר יש בצורת וירדו גשמים כדי רביעה (-שרבו המים על הארץ והעלו אבעבועות מן המטר על פני המים והלכו האבעבועות זה לקראת זה), אומרים ומשבחים אנו אז לבורא ב"ה "מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו' וכל הענין, כמו שאמרו במסכת ברכות (דף נט ע"ב) ותענית (בדף ו ע"ב), ואמרו שם במסכת ברכות עוד, שאם יש לאדם שדה בשותפות, שהוא נצרך לזה ביותר, מברך הוא אז 'הטוב והמטיב', ואם יש לו שדה יחיד מברך 'שהחיינו', והביא זאת הר"ן שם במסכת תענית, וכן פסקו הרמב"ם בהלכות ברכות (בפ"י ה"ה וה"ו) והשולחן ערוך (באו"ח סימן רכא סעיף א-ב). (וכיום מפני שיש מאגרי מים אין אנו מברכים ברכות אלו, אבל טוב שבעת ירידת גשמים כדי רביעה יברך אז אדם על בגד חדש ויפטור את השמחה שיש לו בירידת הגשמים).

ה

ולכך בכל עסקם ותיקונם של הצדיקים בכל הדורות היו עיניהם נשואות תמיד על ארץ ישראל, מפני שבה ועל ידה מתגלית אלהות ומלכותו של ה' ב"ה, ונגלה כוחו וגבורתו של אדון השמים והארץ. שהרי ארץ ישראל ראש היא לכל שפע בעולם, כמו שאמר רבי אלעזר בזוהר וירא (בדף קח ע"ב) ש'ארץ ישראל אתון בקדמיתא ולבתר כל עלמא', היינו שהיא כדוגמת הראש לעולם כולו, וכפי שהראש ניזון תחילה לכל האברים כן היא ניזונת תחילה ולאחריה העולם כולו, וכפי שכתב המהרש"א בחידושי אגדות על מסכת כתובות (בדף קיא ע"ב) שעל זה אמר רבי אושעיא בשם רב במסכת סנהדרין (דף לח ע"ב) שאדם הראשון היה ראשו מארץ ישראל וגופו מבלל ואבריו משאר ארצות, מפני שארץ ישראל חשובה מכולם וכדוגמת הראש כלפי הגוף ושאר האברים.

ויש בזה אריכות דברים לבאר הענין, והדברים עמוקים, אמנם בכדי להבין מעט מזה יש לנו לידע ולהבין שהראש וההתחלה של כל שפע בקומת האדם הוא סוד ארץ ישראל, מפני שהיא מצד עבודת ומדרגת התפילה שממנה מתחיל הכל, כי דיבורי התפילה הם חשובים ויקרים מכל, וכחשיבות הראש על פני הגוף ושאר האברים, ועל אף שאין נראה הבדל והפרש בין דיבורי התפילה לשאר דברים, באמת קדושה ויקרה היא התפילה מאד מאד, וכענין מדרגת ארץ ישראל שנראית היא לכאורה ללא הבדל והפרש משאר ארצות אבל באמת קידשה הקב"ה מאד, וכמו שאמרו במשנה מסכת כלים (בפ"א מ"ו) שארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, וכתב בספר כפתור ופרח (בפ"י) שמקודשת היא עוד מאבותינו שנתנה להם הקב"ה, כנאמר (דברים יא, כא) "אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ", ומצד קדושת הארץ אין הבדל בין קדושת עולי מצרים לקדושת עולי בבל, אלא שיש כמה הלכות במצוות התלויות בקרקע שאין הם בקדושת עולי מצרים כפי שהם בקדושת עולי בבל, וכן יש עוד כמה חילוקים בדברים נוספים כפי שהוא מבאר שם, אבל באמת קדושה נצחיית היא הנשפעת בה עוד מאבותינו, וקדושה זו של הארץ מקשרת היא בין כל העולמות ללא חוצץ, והוא ענין התפילה, שבחר הקב"ה ליתן לנו את התפילה שהיא הדרך המקשרת אליו יתברך ללא חוצץ, ועל ידה אפשר להפוך כל הדינים ולמתקם, ולהאיר את החושך בעולם כולו מאור קדושת ארץ ישראל.

המשך בשבוע הבא אם ירצה ה'

גמילות חסדים

סגולות ועצות ייחודיות שגלגטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

עם סגולה

יחד, האחדות הזאת בינינו היא הגורמת לרבינו אבות ומופתים ואת גילוי הישועה.
ג. הביא רבנו מה שכתב רבנו יוסף חיים בשו"ת תורה לשמה (סימן תקכ) שיש מעלה להדלקת הנר לילוי נשמת נפטר, אם רוצה אדם לגמול חסד עם הנפטר, והביא מרבנו בחיי בפרשת תרומה שישנה מעלה גדולה מאד בהדלקת הנר לעילוי נשמת נפטר, ואמר בשם רבי מרדכי מלכוביטש, שאדם הרוצה להדליק נר לעילוי נשמת איזה אדם, מצטיירת דמות דיוקנו של הנפטר בשמים והוא רואה את זה שמדליק הנר בעבורו, וכאשר מדליק לזכות הצדיק, גומל לו הצדיק טובה על זה.

א. רגיל רבנו לומר שלעשות חסד וצדקה אינו דוקא בממון, אלא כל אחד כפי האפשרות שיש בידו יש לו לעשות חסד, אם זה בממון, או באמנות שהוא רגיל בה, וכן בכל מה שחנן השי"ת כל אחד ואחד, והביא את דברי האגרות משה בתשובותיו (אבה"ע ח"ד סי' כו, אות ד) שתלמיד חכם יתן מזמנו ללמד אחרים ועולה לו הדבר כצדקה.

ב. הביא רבנו בשם הנועם אלימלך ששאלהו איך הוא עושה כל כך ניסים ופועל ישועות בקרב הארץ, והשיב שהאהבה שאנו אוהבים אחד את השני ואת עם ישראל, ומחזיקים אחד בשני

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

האם מותר לשחק בכדור בשבת?

לקבל שפע הארת הגאולה

רבוננו של עולם, אבי אב הרחמן. זפני ברחמיך להתקרב לצדיקים
אמתים, ואזכה לתקון הנפש ותקון הגוף, שתאיר ותמשך עלי דעת
נכונה ומתקנת לידע איך להתנהג בזה העולם ולהנצל בו מכל טעות
ומכשול ולא אטעה חלילה, ותתקן את נפשי רוחי ונשמת חיתי
ויחידתי, ותמשך רפואה שלמה לרמ"ח (אשה תאמר: לרנ"ב) אברי
ושק"ה גידי. אגא זפני ברחמיך הרבים וחסדיך העצומים לקבל את
אורם של מתתיהו כהן גדול תשמונאי ובניו, ומרדכי היהודי, ומשה
רבנו בן עמרם ויוכבד, ותגן עלי וכוותם וכחם שאזכה לקבל את אור
מי החנכה ופורים ופסח בהם מאירה הארת הגאולה השלמה, ובזה
תקום בי ברחמיך הגדולים וחסדיך העצומים מה שכתוב "וברחמים
גדלים אקבצך", ותקבצני מכל המקומות שנדחתי לשם, ואל ידח ממך
תתברך נדח, ותזפני לתקון כל רמ"ח (אשה תאמר: רנ"ב) אברי ושק"ה
גידי, באפן שאזכה לתקון נצחי אמת ושלם.

רבוננו של עולם, אב הרחמים והסליחות. הלא אתה לבדך יודע כמה
נתרחקנו ממך בזה הגלות המר והנמקרה, וכמה צריכים אנו להנצל
מקלפתו של פרעה הרשע, ושל המן הרשע ושל אנטיכוס הרשע, אגא
הצילנו ברחמיך הרבים מקלפותיהם הטמאות, ואל תתן להם לטמא
נפשנו, ולהחשיך מחנו ודעתנו, ולהכביד על הגלות מעל גופנו, וזפנו
ברחמיך וחסדיך להיות זפים וברורים, נקיים וטהורים, באפן שזנזכה
מהרה ביינו לגאולה השלמה, ולבנין בית מקדשנו ותפארתנו, ואתה
תתברך לבדך מלכנו בראשנו. אמן נצח סלה ועד.

רבנו הזכיר שמצד שדרך המשחק בכדור הוא לרוץ ולהתיגע, אין לאסור מפני זה לשחק בו בשבת, מפני שפסק השולחן ערוך בסימן ש"א סעיף ב' כדברי הסמ"ק בסוף סימן רפ"א שבחורים המתענגים בריצתם וקפיצתם אין בזה משום מה שאמרו חז"ל במסכת שבת דף קי"ג סוף עמוד א' שלא יהיה הילוכך בשבת כהילוכך בחול. וגם מצד איסור מוקצה, דעת הרבה פוסקים שאין לאסור בזה, מפני שאין זה דומה לכדורים שבזמנם שהיו מעין גיבוב סמרטוטים, שעליהם כתב השיבולי הלקט בסימן קכ"א שאין להם תורת כלי, וטעם נוסף כתב, שכדור כזה הוא מטונף ונמאס מהעפר והצורות שברצפה, ושני טעמים הללו אינם שייכים כל כך בכדורים בני זמנינו המיוצרים במפעל לשם משחק, ומשחקים בהם על גבי קרקע מרוצפת. אמנם יש מקום לומר שעצם השימוש לצורך המשחק אינו מחשיב את הכדור לכלי, וכמו שנראה מלשון השיבולי הלקט שם שכתב שמחשבת התינוק שמכוון לשחק בו אינה מחשיבה את הכדור לכלי.

ומכל מקום הטעם שיש להיזהר שלא לשחק בכדור בשבת הוא מדברי הירושלמי בתענית פרק ד' הלכה ה' שטור שמעון נחרב על שהיו משחקים בכדור בשבת, ולא התפרש שם בירושלמי מהו טעם האיסור לשחק בכדור, אבל הרוקח בסימן נ"ה כתב שהטעם הוא משום ביטול תורה שנגרר מהמשחק הזה, ולכן גזרו שלא יהיו משחקים בכדור משום ביטול תורה, וכן כתב המטה משה בסימן תע"ז, וגם בקרבן העדה על הירושלמי שם כתב בפירושו השני שהטעם הוא שהיו מבלים בזה ימיהם ובטלים מהתורה, ולכן יש להחמיר שלא לשחק בכדור בשבת, ובפרט שלדעת הקצות השולחן בסימן ק"י בבדי השולחן אות ט"ז יש בזה משום זילותא דשבתא, כי נועדה השבת על מנת לעסוק בה בתורה.

סיפור לשולחן שבת

מעשה נפלא סיפר רבנו הגאון הינוקא שליט"א מענין הבטחון בה' יתברך, שהבוטח בה' חסד יסובבנו, שכאשר היה הגאון הקדוש רבי צבי הירש מרימנוב משמש את רבו רבי מנחם מנדל מרימנוב, זכר צדיקים לברכה, אירע פעם בעונת החורף שמריבו השלגים לא היו עוברים ושבים ברימנוב כלל, ולא היה בבית רבי מנחם מנדל מרימנוב שום דבר לבשל עבור השבת קודש, ואמר רבי מנחם מנדל לתלמידו רבי צבי הירש שיעמיד שני סירים על האש, אחד לבשר ואחד לדגים, ויתן בהם מים ותבלינים כאילו יש להם בשר ודגים כרגיל, וכאשר רתחו וביעבעו התבשילים בריקותם, עצרה לפתע כשעה לפני שבת מזחלת שלג בפתח הבית ויצא ממנה בבהילות איזה יהודי וסיפר להם שיש לו חולה אנוש בביתו, ומרוב דוחק צערו הוא החליט להתגבר על כל המכשולים ולבוא לבקש עבורו ברכה לרפואה, על אף שהיה הזמן דחוק בערב שבת, אבל מפני שחשש שמא לא יעלה זאת בידו ויאלץ לשבות באחד מן הכפרים בדרך, לכן הוא נטל עימו מצרכי מזון, דגים ובשר, אבל הם חיים ולא מבושלים. ומיד מיהר ונטל מידו השמש רבי צבי הירש את הדגים והבשר והשליכם לסירים המבעבעים, וכתוך שעה הם כבר היו מבושלים כראוי, שהרי המים רתחו במלוא חומם. ואמר לו רבי מנחם מנדל מרימנוב, רואה אתה, אילו היית מתחיל הבישול רק כאשר בא אותו יהודי, הלא בקושי היו מפשרים הבשר והדגים עד שבת, אבל מפני שעשינו את אשר בידנו ונתנו על כל פנים את התבשילים על האש, הנה המציא לנו הקב"ה את הבשר והדגים...

לפי מצוה ותורה אור
בשורה משמחת
הכנה רבה לימי התענה
לחובות אור התורה בעולם
הפניע ויצא לאור מתוך סדרת מועדים

ספר
כרם שלמה
חטובה

משיעוריו של הגאון הינוקא
רבי שלמה יהודה בארי שליט"א

הפנה תלמידינו לשינוי בתעניות הספרים המובחרות ובבית מדרשו של
הגאון הינוקא ברחוב חיל השריון 6 ראשון לציון.
ובהוצאה טלפנית למספר 05-2765444 • סדר החלוקה ועוד

• מילואים • מקורות וביאורים בפרטים • מנינים •
• מגילת אנטוניוס עם הקדמות הרי"ג • סדר החלוקה ועוד